

מסורת הש"ס

^(א) [עירובין 15: וט"ז], כרימות כח. עירובין לו.

^(ב) מיר ט: י, א) [כרימות כח],

תורה אור השלם

1. ואם לא חמצא דדה די שיה וְלַקְחָהּ שְׂתִי תְרִים או שני בני יונה אחד לעלה ואחד לחטאת וכפר עליה בתוך וְהָיָה:

2. וְעֵשָׂה אֶתָּה הַבָּרֶן אֶחָד חֲטָאת וְהָאֶחָד עֶלְיָה וְכַפֵּר עָלֶיָּה הַבָּרֶן לַפָּנִי יְיָ וְקִרְיָא טו טו מוֹזָב:

גליון הש"ס

נכרא שכבר אפר מפעיותיו, עין חזק דל קצ ע"ז וז"ע:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ולקח כו' במנזרע וגבי זב ובחביב בבי בהן ועשה הכסן את האחד מטמא ואת האחד עולה: (ב) ד"ה וזה הכה כו' מדקמינ כאן מקום שקדש הגורל: (ג) ד"ה מטמא כו' או נפש אשר מנע: (ד) תוס' ד"ה סתם כו' ולדידיה חוק לא קיימא אהגבלה. כיצב מלמיה פרק הוילאו לו: (ה) בא"ד לא סגי דלא כתיב ועשה למעטוי של קידש הגורל בעלמא דשפירש' לעיל כיצב הקודש ד"ה ועשהו: (ו) בא"ד ויחללא לשניי. כיצב ר"ל עז קושא היכל ועיין דקדושין דף ק"י:

מוסף רש"י

אין הקניין. של כל מחסיון כפרה, מתפרשות. אחו עולה ואחו חטאת (שרובין 17). אלא או בלקיחה בעלים. שאמרו בשעת לקיחה זו אני לוקח לעולה וזו למטמא (שם 17). אם לקח או לשם עולה וזה לשם מטמא אין כסכן יכול לשטעה בשעת עשיית קרבן דקדנשתם הכס (כריתות 18). ושם נאכל אחד מהם או פרט לאייר העולם קודש עשיית כהן יצא או לשם (וידר 18). או בעשיית כהן. אבל אם לקחוס סתם ואחר כך קרל בעליהם שם אין השם קלן עליהן ויכול הכהן לשטעה (שרובין 18) שם לא הפירשהו הנבעלם בשעת לקיחה יכול הכהן לעשות

ססם סיפרא. תורת כהנים רבי יהודה היא הכי קאמר כסנהדרין (דף פו.) והא בתורת כהנים היא דהא קרל כספר ויקרל כתיב: **אין הקינין מספרשות**. אחו לעולה ואחו למטמא אלא או בלקיחת בעלים כו' אם כשקנאן אמר זה אני לוקח לעולה וזה למטמא

שזב אין הכהן יכול לשנותן בעשייתן ואם שניה פסול ואם כשקנאן לא פירש אף על פי שקרל להם שם [לأחר מיכן] אין שם חל עליהם ויכול הכהן לשנותן: **ולקחה ועשה**. ביולדת כתיב ולקחה שמי תורים או שני יונה אחד לעולה ואחד למטמא וכן במנזרע וגבי זב (6) ועשה הכהן אחד מטמא ואחד עולה אלאם או בשעת לקיחה נקבעין או בשעת עשייתן אבל בניי בניי לא: **והא כהא כו'.** מדקמינ כאן (8) שקדש הגורל אינו דין שקידש השם וקא סלקא דעמיה דקידוש השם בשעת קידוש גורל קאמר שאינו לא שעת לקיחה ולא שעת עשייה: הכי גרסינן **והא כהא דלאו שעס לקיחה ולאו שעס עשייה היא וקתני דקבע אמר רבא הכי קאמר מה במקום שלא קידש הגורל ואפילו בשעת לקיחה ואפילו בשעת עשייה קידש השם בשעת לקיחה ובשעת עשייה מקום שקידש הגורל שלא בשעת לקיחה ושלא בשעת עשייה אינו דין שקידש השם עושה חטאת ואין השם עושה חטאת והא הכא דלאו שעת לקיחה ולא שעת עשייה היא וקתני דקבע אמר רבא הכי קאמר מה במקום שלא קידש הגורל ואפילו בשעת לקיחה ואפילו בשעת עשייה קידש השם בשעת לקיחה ושלא בשעת עשייה אינו דין שקידש השם עושה חטאת ואין השם עושה חטאת והא הכא דלאו שעת לקיחה ולא שעת עשייה היא וקתני דקבע אמר רבא הכי קאמר מה במקום שלא קידש הגורל ואפילו בשעת לקיחה ואפילו בשעת עשייה קידש השם בשעת לקיחה ושלא בשעת עשייה אינו דין שקידש השם עושה חטאת ואין השם עושה חטאת ת"ל ועשהו חטאת הגורל ובשעת עשייה ת"ל ועשהו חטאת ת"ש מטמא מקדש עני והפריש מעות לקינו והעשיר ואח"כ אמר אלו לחטאתו ואלו לעולתו מוסיף ומביא חובתו מדמי חטאתו ואין מוסיף ומביא חובתו מדמי עולתו והא הכא דלאו שעת לקיחה ולא שעת עשייה היא וקתני דקבע אמר רב ששת ותסברא והאמר ר' אלעזר אמר ר' הושעיא מטמא מקדש עשיר והביא קרבן עני ילא יצא וכיון דלא יצא היכי קבע אלא מאי אית לך למימר *שכבר אמר מעניותו ה"נ שכבר אמר משע' הפרשה ור' חנא א"ר יאשיה דאמר יצא מאי**

ועקר ליה מהאי סברא ואוקמינן חוקה לשאר מיילי ואשר עלה ואשר עלה אמרינן סיפור דברים צעלמא הוא הכה נמי גבי יצמה דכתיב ככה לעיכוצא נימא קל וחומר דחמא בגט ועיכוצא דככה לשאר מיילי: **מטמא מקדש וכו'.** הא דלא נקט שמיעת קול דכתיב דרישא יש לומר מילתא דשכיחא טפי נקט: **וְלִרְבִּי חנא אמר רבי יאשיה דאמר יצא מאי איבא לְמִימַר.** וכוילי ענלמא אית להו דרב חסדא דאין הקינין מתפרשות וכו':

ועקר ליה מהאי סברא ואוקמינן חוקה לשאר מיילי ואשר עלה ואשר עלה אמרינן סיפור דברים צעלמא הוא הכה נמי גבי יצמה דכתיב ככה לעיכוצא נימא קל וחומר דחמא בגט ועיכוצא דככה לשאר מיילי: **מטמא מקדש וכו'.** הא דלא נקט שמיעת קול דכתיב דרישא יש לומר מילתא דשכיחא טפי נקט: **וְלִרְבִּי חנא אמר רבי יאשיה דאמר יצא מאי איבא לְמִימַר.** וכוילי ענלמא אית להו דרב חסדא דאין הקינין מתפרשות וכו':

ומציא דהפרשה צמעות כשעת לקיחת העופות: **ולרבי חנא.** דלומר יאמר זה חטאת כי קראו שם חטאת, נקדש לחטאת

אע"פ שאינה לא שעת לקיחה ולא עשייה. ותרין לה רבה הכי, ומה [במקום] שלא קידש הגורל אפילו בשעת לקיחה ובשעת עשייה קידש השם בשעת עשייה וכו'. ת"ש מטמא מקדש שני. פי' אדם שטמא כדכתיב או נפש אשר תגע בכל דבר טמא או בנבלת חיה טמאה וגו' ונעלם ממנו ונכנס למקדש, אם הוא עשיר מביא חטאתו כשכחו או שעירה, ואם אין ידו משנת מביא שתי תורים או שני בני יונה. ואם היה בשעה שנסכס למקדש והוא טמא עני, והפריש מעות לקניין והוא עני בעניותו, והעשיר אחרי כך ואמר אקנה מהן תורים או בני יונה, יהיו אילו המעות, אילו לחטאת ואילו לעולה. ועכשיו רוצה להביא קרבן עשיר כשכחו או שעירה, מוסיף מעות אחרות משילו על אותן המעות שהפרישן לקנות בהן תור של חטאת, וקונה בהן חטאת בהמה. אבל דמי עולתו נקדש כבר משעה שהפרישן לקנות בהן תור לעולה קרשות עולה, ואין משנין מקדשות עולה לקדשות חטאת. וכזו השמועה כולה כמות שהיא בכאן, כך היא בסוף מסכת כריתות, עולה כולה כליל למזבח, והחטאת הדרס והחלבים למזבח והבשר לכהנים. ואקשינן והא הכא עת שאמר אילו לחטאת ואילו לעולתי, לאו שעת הפרשה היא, דהא אחר שהעשיר קתני ואחר כך אמר אילו לחטאתי ואילו לעולתי. ולא שעת עשייה נמי, דהא עכשיו עדיין רוצה לקנות בהמה ולהקריבה, וקתני דקבע הואילו ואילו הקדים ועשה ערוננו עני כבר נספר בקעבו. ומממה

רב ששת ותסברא כלומר איפשר להעמיד ברייתא זו, כי אחרי שהעשיר אמר (לו) אילו לחטאתי ואילו לעולתי והאמר ר' אלעזר מטמא מקדש עשיר וכו', פי' מטמא מקדש [שהיה] עני והעשיר והביא קרבן עני לא יצא, וכיון דלא יצא היכי קבע, וזה

סתם **סיפרא** מני ר' יהודה ב'. אלאם הגרלה מעכבא כו'. ותימה לרבינו דלמרינן כפ"ק דחולין (כד.) וכל היכא דכתיב חוקה לא דרשינן קל וחומר והא גבי יוס הכסורים דכתיב גורל חוקה ודרשינן קל וחומר דמיא כו', הוה אמינא גורל לא דוקא, מי לא כתיבא ביה (חלה) קנאלי, לטעב, ומאי קאמר והא אמרין הכא דקסם ספרא ר' יהודה, ולר' יהודה לא כתיב חוקה [לאהגרלה] דהיינו דברים הנושעין בצגדי לכן כחון [אל דוקא]מר ר' יהודה בפרק הוילאו לו (ג.), אל דלא כתיבה חוקה אלא בדברים של פנים. וי"ל דלא מוקי כך ברייתא דוקא כר' יהודה אלא תמיא מן כותיה משום סתם ספרא, וכר' נחמיה [נמן] מיתוקמא דלא פליג אקרא. אבל קשה הא על כריתא לא מיתוקמא קל ברייתא כר' נחמיה דאית ליה לעיל הגרלה לא מעכבא כלל. הכי נמי שמה אחיז דלא כר' נחמיה. י"ל דודאי מני למימר לא מני ר' יהודה היא דלאו ליה חוקה בדברים העושין בצגדי לכן מנחקן, אלא נחא לתלמודא סתם לאוקומי אפילו כר' נחמיה ודכן תלמודא תמן לרבי [הכל] כל מה שיטל. שיבול והוא ר"ן הוא. שיטל גרים רבינו שמואל וי"ג והלא דין הוא שאינו מביא קל וחומר אלא כלומר (הסותר) הירשע. אבל שיטל גרסינן דנשעת שיטל להיות בענין אחר אם אין שם פסוק, וכן ירשם כתי"כ. אבל במקום

טֶרֶף בַּקִּלְפִי פֶּרֶק רִבְעִי יוֹמָא

מ.א.

סתם סיפרא מני רבי יהודה. תימה לר"י כפ"ק דקדושין (ד' 7.) דפריך וכל היכא דכתיב חוקה לא דרשינן קל וחומר והא גבי יוה"כ וכו' עד וטעמא דכתיב ועשהו חטאת הא לאו הכי דרשינן קל וחומר והשתא מאי פריך והא סתם סיפרא רבי יהודה ולדידיה חוקה לא קיימא

אהגרלה (ו) ומירך רבינו שמשון מקולי דפריך מדאליטריך זאת ואחת לקמן בפרק הוילאו לו (דף פ:) לנמעטי דלא קיימא חוקה אדברים הנעשים בצגדי לכן כחון כפ"ק דרשינן ק"ו אפי' היכא דכתיב חוקה דאי לא מימא הכי לשמוק מיניה מאי אמרת אי לא כתב זאת ואחת הוה אמינא דחוקה קיימא אכל מיילי א"כ כיון דהוה קיימא נמי אהגרלה א"כ לשמוק מועשהו אלא ע"כ אי לא כתב ועשהו ה"א אע"ג דחוקה הוה קיימא אכל מיילי הגרלה מיחא לא מעכבא מקי' אלאם אע"ג דכתיב חוקה דרשינן ק"ו אבל קשה על מירוך זה דלפילו כי קיימא חוקה אכל מיילי ולא הוה דרשינן קל וחומר היכא דכתב חוקה לא סגי דלא כתב ועשהו לנמעטי (כ) צעלמא שלא קדש הגורל דפ"י לעיל ועוד אפילו קיימא חוקה אכל מיילי אינטריך ועשהו לגורל דהגרלה לאו עבודה היא (ו) ויחללא לננויי דלאו דווקא נקט התם חוקה דעיכוצא אחרינא איתא דתנא ציה קרל מתי זימני דהוי כמו חוקה והכי פריך וכל היכא דכתב עיכוצא לא דרשינן ק"ו והא גבי יוה"כ דכתיב גורל וכתבי חוקה דמשעת עיכוצא לרבי נחמיה ולרבי יהודה איכא עיכוצא אחרינא דתנא ציה קרל וטעמא דכתב רחמנא ועשהו הא לאו הכי הוה דרשינן קל וחומר אע"פ שהיה ראוי לדרוש אשר עלה אשר עלה לעיכוצא אף על גב דלא כתב צלשון זווי וגרלא כמו סיפור דברים צעלמא מכל מקום כיון דכתיב חוקה היה כעצמו לומר דמעכבא מנח חוקה ומנח מתי אשר עלה אלא דלתא קל וחומר

ועקר ליה מהאי סברא ואוקמינן חוקה לשאר מיילי ואשר עלה ואשר עלה אמרינן סיפור דברים צעלמא הוא הכה נמי גבי יצמה דכתיב ככה לעיכוצא נימא קל וחומר דחמא בגט ועיכוצא דככה לשאר מיילי:

מטמא מקדש וכו'. הא דלא נקט שמיעת קול דכתיב דרישא יש לומר מילתא דשכיחא טפי נקט:

וְלִרְבִּי חנא אמר רבי יאשיה דאמר יצא מאי איבא לְמִימַר. וכוילי ענלמא אית להו דרב חסדא דאין הקינין מתפרשות וכו':

ומציא דהפרשה צמעות כשעת לקיחת העופות: **ולרבי חנא.** דלומר יאמר זה חטאת כי קראו שם חטאת, נקדש לחטאת

אע"פ שאינה לא שעת לקיחה ולא עשייה. ותרין לה רבה הכי, ומה [במקום] שלא קידש הגורל אפילו בשעת לקיחה ובשעת עשייה קידש השם בשעת עשייה וכו'. ת"ש מטמא מקדש שני. פי' אדם שטמא כדכתיב או נפש אשר תגע בכל דבר טמא או בנבלת חיה טמאה וגו' ונעלם ממנו ונכנס למקדש, אם הוא עשיר מביא חטאתו כשכחו או שעירה, ואם אין ידו משנת מביא שתי תורים או שני בני יונה. ואם היה בשעה שנסכס למקדש והוא טמא עני, והפריש מעות לקניין והוא עני בעניותו, והעשיר אחרי כך ואמר אקנה מהן תורים או בני יונה, יהיו אילו המעות, אילו לחטאת ואילו לעולה. ועכשיו רוצה להביא קרבן עשיר כשכחו או שעירה, מוסיף מעות אחרות משילו על אותן המעות שהפרישן לקנות בהן תור של חטאת, וקונה בהן חטאת בהמה. אבל דמי עולתו נקדש כבר משעה שהפרישן לקנות בהן תור לעולה קרשות עולה, ואין משנין מקדשות עולה לקדשות חטאת. וכזו השמועה כולה כמות שהיא בכאן, כך היא בסוף מסכת כריתות, עולה כולה כליל למזבח, והחטאת הדרס והחלבים למזבח והבשר לכהנים. ואקשינן והא הכא עת שאמר אילו לחטאת ואילו לעולתי, לאו שעת הפרשה היא, דהא אחר שהעשיר קתני ואחר כך אמר אילו לחטאתי ואילו לעולתי. ולא שעת עשייה נמי, דהא עכשיו עדיין רוצה לקנות בהמה ולהקריבה, וקתני דקבע הואילו ואילו הקדים ועשה ערוננו עני כבר נספר בקעבו. ומממה

רש שם קל וחומר להאי גיטא ולהאי גיטא הייט ויטלין לקיים את עניים. **והא הבא דראו שעת לקיחה היא ויא שעת עשייה ב'.** והייט בקינין דלא ש"ק (הא) שמי קרבעת ממין אחד וחובה אחת אלא בקינין. ואי'ת' והא גבי מיר משנתה מן שמיים מטמא עולה ושלמים והפריש שמי בהמות ובהנהו איכא לאוקומי ברייתא ולא בקינין דכתיב ולקח, אי נמי יש להעמידו כתיבי עולה וטמאת ואומר אלו לחומים ולא פירש לכן לא נפרש. ואומר רבינו דפשיטא ליה לתלמודא דטולאו ילפי מקינין אלא לא נקט רב חסדא אלא הסו דכתיב ביה קרל. **חבי קאמר ובה במקום ב'.** אלא לאו הוה מני למימר דהכי יליף ומה נמקוס שלא קידש הגורל קידש השם בשעת לקיחה ובשעת עשייה, מקוס (שלא) [אןקדש הגורל שלא בשעת לקיחה ועשייה אינו דין שקדש השם נמי שלא בשעת לקיחה ושליה. דהא דלא מן הדין להיות כדיון ואין יכול לאו זה עכט נקדש יומר משם דעלמא שזי למד ממנו שאינו נקדש אלא בשעת לקיחה ושליה. **מטמא מקדש** (עשרי') [עני]. הכי נמי הוה מני למימר שטעט ציטוי שגם הוה בקרנן עולה ויזר, אבל מארש חלוק מדינם דלקנאן כקמור. מוסיף ומביא חובתו דרמי חטאתו ואין מוסיף ומביא חובתו דרמי עולתו. בפרק תפילא דכריתות [תפ.] אמר מפריש עעמא.

מ א מ"י פ"ה מה' פסולי המוקדשין הלכה יא [ופ"ה הל"ח]:

י ב מ"י פ"י מכללות שגגות הלכה יג ופ"ה מה' מחוסרי כפרה הלכה י:

רבינו חננאל

וזו הברייתא היא שניה חטמא בתורת כהנים שקרא ספרא מפני שהוא ויקרא לבדו, וק"ל כר' יוחנן דאמר בפרק אלו הן הנוהגין בתחלתו סתם משנה ר"מ סתם חוספתא ר' נחמיה סתם סיפרא ר' יהודה סתם סיפרי ר' שמעון, וקא מפרשי דהגרלה מעכבא, דקתני הגורל עושה חטאת, ואין השם עושה חטאת והוא לר' יהודה ועלהה בחיובכא למאן דמוקים לרבי יהודה דסבר הגרלה לא מעכבא, והוא רבי יוחנן. וירושלמי הכתיבה שעל הגורלות חוקקים הן. אמר רב חסדא אין הקינין מתפרשות אלא בלידות בעלים או בעשיית כהן. פי' קינין התורים ומבני היונה נקראין קינין, כגון כי קרא קן צפור לפניך, כלומר עופות הן קרבן שמביאין מן העופות, כגון חזב והובא והוילדת וכיוצא ביה שמביאין תורין ובני יונה, ובתיבי כהן אחד לעולה ואחד לחטאת. ובא רב חסדא לפרש שאינן מתפרשות איזו היא חטאת ואיזו היא עולה, אלא או בשעה שלקחה בעליהן אם שפירש זו לחטאת וזו לעולה. או אם לקחם סתם, הכהן בשעת עשייתן, כלומר בשעה שרוצה להקריבם יאמר נשאת זה לעולה. ודייק רב חסדא דכתיב בוב וביום השמיני יקח לו שתי תורים וגו', וכן כובה כתיב וביום השמיני תקח לה שתי תורים וגו', הנה לא שתי תורים וגו', ובכחן לקיחה בבעלים. ובכחן כתיב ועשה הכהן את האחד חטאת ואת האחד עולה, כלומר הפרשתם בעלים בלקיחה, אבל בכחן בעשייה כדכתיב קרא. ואוביחין עליה מן השעיר שאינה עת ההגרלה לא שעת לקיחה לא מאתמול הם בליקחתם, ולא שעת עשייה שעדיין נשאר לו אחר ההגרלה שחיטת הפר והקטרה והואת דם הפר ואחר כך יעשה השעיר. ותני בברייתא כבי האי גוונא דמקדש השם, כלומר אם יאמר זה חטאת כי קראו שם חטאת, נקדש לחטאת

אע"פ שאינה לא שעת לקיחה ולא עשייה. ותרין לה רבה הכי, ומה [במקום] שלא קידש הגורל אפילו בשעת לקיחה ובשעת עשייה קידש השם בשעת עשייה וכו'. ת"ש מטמא מקדש שני. פי' אדם שטמא כדכתיב או נפש אשר תגע בכל דבר טמא או בנבלת חיה טמאה וגו' ונעלם ממנו ונכנס למקדש, אם הוא עשיר מביא חטאתו כשכחו או שעירה, ואם אין ידו משנת מביא שתי תורים או שני בני יונה. ואם היה בשעה שנסכס למקדש והוא טמא עני, והפריש מעות לקניין והוא עני בעניותו, והעשיר אחרי כך ואמר אקנה מהן תורים או בני יונה, יהיו אילו המעות, אילו לחטאת ואילו לעולה. ועכשיו רוצה להביא קרבן עשיר כשכחו או שעירה, מוסיף מעות אחרות משילו על אותן המעות שהפרישן לקנות בהן תור של חטאת, וקונה בהן חטאת בהמה. אבל דמי עולתו נקדש כבר משעה שהפרישן לקנות בהן תור לעולה קרשות עולה, ואין משנין מקדשות עולה לקדשות חטאת. וכזו השמועה כולה כמות שהיא בכאן, כך היא בסוף מסכת כריתות, עולה כולה כליל למזבח, והחטאת הדרס והחלבים למזבח והבשר לכהנים. ואקשינן והא הכא עת שאמר אילו לחטאת ואילו לעולתי, לאו שעת הפרשה היא, דהא אחר שהעשיר קתני ואחר כך אמר אילו לחטאתי ואילו לעולתי. ולא שעת עשייה נמי, דהא עכשיו עדיין רוצה לקנות בהמה ולהקריבה, וקתני דקבע הואילו ואילו הקדים ועשה ערוננו עני כבר נספר בקעבו. ומממה

רש ששת ותסברא כלומר איפשר להעמיד ברייתא זו, כי אחרי שהעשיר אמר (לו) אילו לחטאתי ואילו לעולתי והאמר ר' אלעזר מטמא מקדש עשיר וכו', פי' מטמא מקדש [שהיה] עני והעשיר והביא קרבן עני לא יצא, וכיון דלא יצא היכי קבע, וזה

סתם **סיפרא** מני ר' יהודה ב'. אלאם הגרלה מעכבא כו'. ותימה לרבינו דרשינן כפ"ק דחולין (כד.) וכל היכא דכתיב חוקה לא דרשינן קל וחומר והא גבי יוס הכסורים דכתיב גורל חוקה ודרשינן קל וחומר דמיא כו', הוה אמינא גורל לא דוקא, מי לא כתיבא ביה (חלה) קנאלי, לטעב, ומאי קאמר והא אמרין הכא דקסם ספרא ר' יהודה, ולר' יהודה לא כתיב חוקה [לאהגרלה] דהיינו דברים הנושעין בצגדי לכן כחון [אל דוקא]מר ר' יהודה בפרק הוילאו לו (ג.), אל דלא כתיבה חוקה אלא בדברים של פנים. וי"ל דלא מוקי כך ברייתא דוקא כר' יהודה אלא תמיא מן כותיה משום סתם ספרא, וכר' נחמיה [נמן] מיתוקמא דלא פליג אקרא. אבל קשה הא על כריתא לא מיתוקמא קל ברייתא כר' נחמיה דאית ליה לעיל הגרלה לא מעכבא כלל. הכי נמי שמה אחיז דלא כר' נחמיה. י"ל דודאי מני למימר לא מני ר' יהודה היא דלאו ליה חוקה בדברים העושין בצגדי לכן מנחקן, אלא נחא לתלמודא סתם לאוקומי אפילו כר' נחמיה ודכן תלמודא תמן לרבי [הכל] כל מה שיטל. שיבול והוא ר"ן הוא. שיטל גרים רבינו שמואל וי"ג והלא דין הוא שאינו מביא קל וחומר אלא כלומר (הסותר) הירשע. אבל שיטל גרסינן דנשעת שיטל להיות בענין אחר אם אין שם פסוק, וכן ירשם כתי"כ. אבל במקום